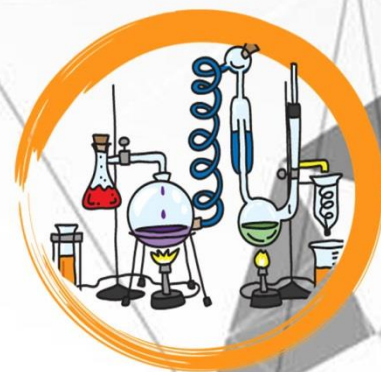

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

รายวิชา วิทยาศาสตร์พื้นฐาน 4
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชุดที่ 1

เรื่อง ระบบและการเปลี่ยนแปลง

นางสาวรุ่งตะวัน จิตรีมิตร
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ
โรงเรียนโยธินกุล
สังกัดเทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม
อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

คำนำ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการเปลี่ยนแปลงพลังงานและการเกิดปฏิกิริยาเคมี รายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน 4 ชุดที่ 1 เรื่องระบบและการเปลี่ยนแปลง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปรับปรุงการเรียนรู้ และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลงพลังงานและการเกิดปฏิกิริยาเคมี โดยได้รวบรวมเนื้อหาที่เป็นข้อความรู้จากตำราเรียน เอกสารทางวิชาการจำนวนหลายเล่ม และเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนแล้ว นักเรียนจะได้รับการทดสอบประมวลผลการเรียนรู้

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการเปลี่ยนแปลงพลังงานและการเกิดปฏิกิริยาเคมี มีจำนวน 5 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 ระบบและการเปลี่ยนแปลง

ชุดที่ 2 ปฏิกิริยาเคมีและสมการเคมี

ชุดที่ 3 ปฏิกิริยาเคมีในชีวิตประจำวัน

ชุดที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่ออัตราการเกิดปฏิกิริยาเคมี

ชุดที่ 5 ผลกระทบที่เกิดจากปฏิกิริยาเคมีต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดที่ 1 เรื่องระบบและการเปลี่ยนแปลง จะเป็นประโยชน์สำหรับนักเรียน ครูผู้สอน และผู้ที่สนใจศึกษา ที่จะนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนและนวัตกรรมทางการศึกษา

รุ่งตะวัน จิตร์มิตร

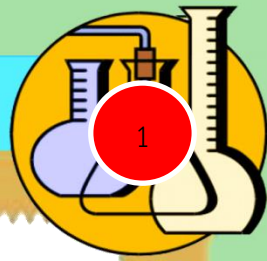

สารบัญ

	หน้า
คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	1
คำชี้แจงในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	3
แผนผังแสดงขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	4
บทบาทของครู	5
บทบาทของนักเรียน	6
สาระ/มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	7
ส่วนประกอบในชุดกิจกรรมการเรียนรู้	
บัตรคำสั่ง	8
แบบทดสอบก่อนเรียน	9
กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน	12
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน	13
บัตรกิจกรรมที่ 1	14
บัตรบันทึกกิจกรรมที่ 1	18
เฉลยบัตรบันทึกกิจกรรมที่ 1	20
บัตรความรู้	22
บัตรใบงานที่ 1	25
เฉลยบัตรใบงานที่ 1	26
แบบทดสอบหลังเรียน	27
กระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน	30
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน	31
บรรณานุกรม	32

คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดที่ 1 เรื่องระบบและการเปลี่ยนแปลง

คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นเอกสารชี้แจงรูปแบบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งข้อเสนอแนะในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

1. องค์ประกอบของเนื้อหา

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดที่ 1 เรื่อง ระบบและการเปลี่ยนแปลง ตรงตามเนื้อหาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน 4 รหัสวิชา ว22101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ใช้เวลา 3 ชั่วโมง

2. เอกสารชุดนี้ประกอบด้วย

- 2.1 คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.2 คำชี้แจงในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.3 ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.4 บทบาทของครู
- 2.5 บทบาทของนักเรียน
- 2.6 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

3. สิ่งที่คุณจะต้องเตรียม

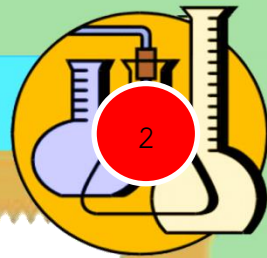
คุณจะต้องเตรียมสื่อการเรียนรู้ให้ครบตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

- 3.1 แบบทดสอบก่อนเรียน
- 3.2 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
- 3.3 แบบสรุปการเรียนรู้
- 3.4 แบบทดสอบหลังเรียน

4. การจัดชั้นเรียน

การจัดการชั้นเรียนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในขณะจัดกิจกรรม ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียน จากนั้นแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน จะมีกี่กลุ่มขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียนของแต่ละห้อง และเมื่อทำกิจกรรมกลุ่มเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนแต่ละกลุ่มจะแยกนั่งเดี่ยวเพื่อทำการวัดผลการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบหลังเรียน

5. การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้

5.1 วิธีวัดและประเมินผล

วิธีวัดและประเมินผลด้านความรู้

- ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน
- ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน

วิธีวัดและประเมินผลด้านทักษะ

- ประเมินตามสภาพจริงจากแบบฝึกหัด
- ประเมินจากกิจกรรมการปฏิบัติการทดลอง

5.2 เครื่องมือวัดและประเมินผล

- แบบทดสอบก่อนเรียน
- แบบทดสอบหลังเรียน
- แบบประเมินความพึงพอใจการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
- แบบประเมินกิจกรรมการปฏิบัติการทดลอง

คำชี้แจงในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ก่อนนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ควรปฏิบัติดังนี้

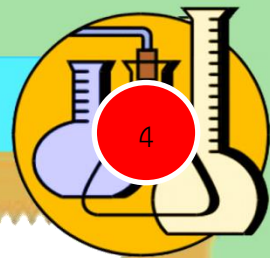
1. ศึกษาคู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้และปฏิบัติตามขั้นตอนในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ถูกต้องตามลำดับ
2. ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้โดยละเอียด และปฏิบัติตามกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครบทุกขั้นตอน
3. ศึกษาเนื้อหา วิธีการจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยละเอียด
4. ควรเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

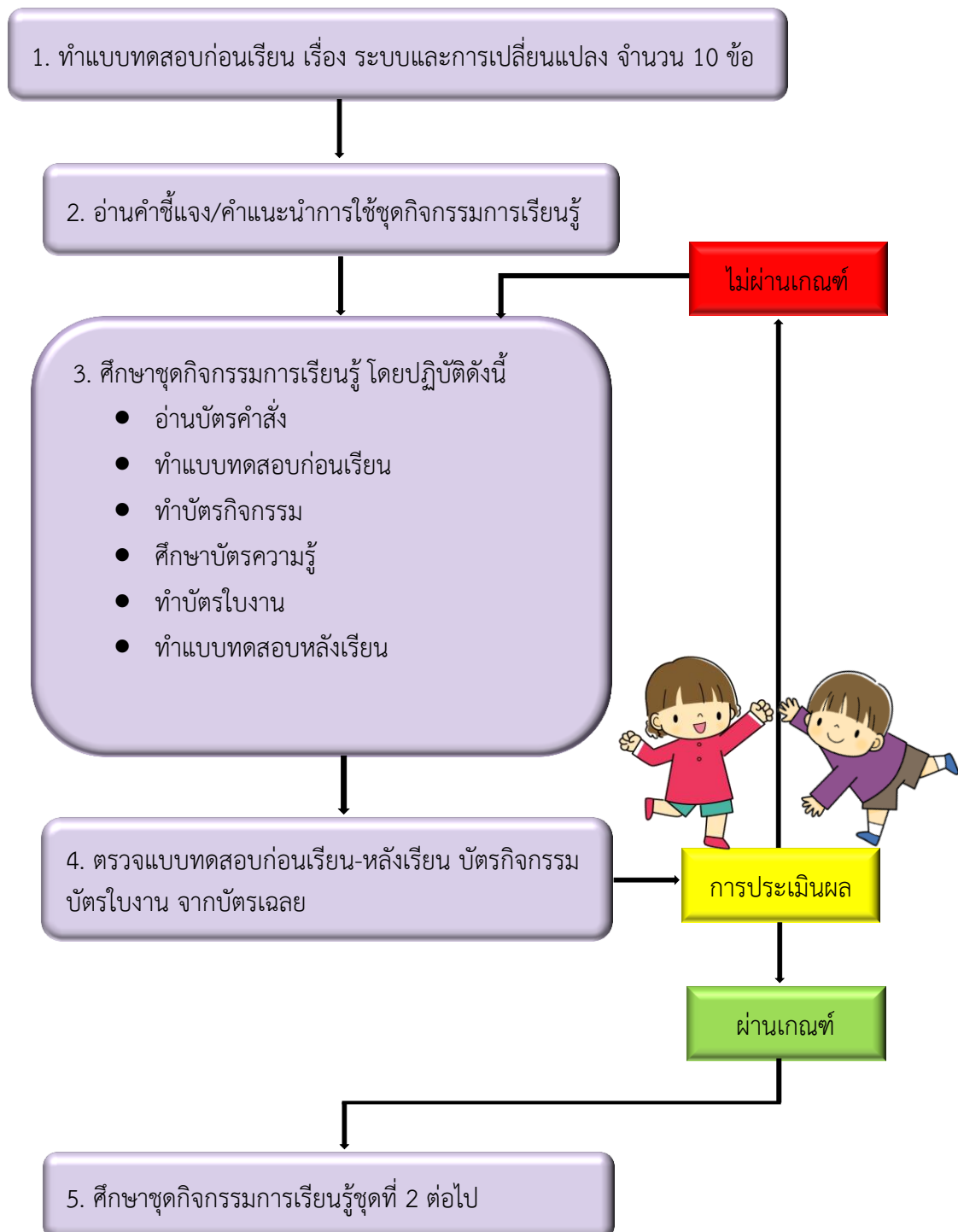
อ่านคำชี้แจงให้เข้าใจ
ก่อนเรียนนะคะ

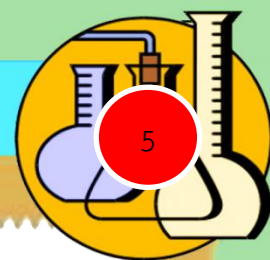

แผนผังแสดงขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดที่ 1 เรื่อง ระบบและการเปลี่ยนแปลง

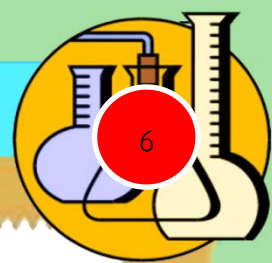
บทบาทของครู

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงพลังงานและการเกิดปฏิกิริยาเคมี
ชุดที่ 1 เรื่อง ระบบและการเปลี่ยนแปลง วิชา วิทยาศาสตร์พื้นฐาน 4 รหัส ว22102 สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สิ่งที่คุณควรปฏิบัติก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ขณะใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
และหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุตามตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้สอนควร
เตรียมความพร้อมและปฏิบัติตามคำแนะนำ ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดและทำความเข้าใจวิธีการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม การใช้สื่อและอุปกรณ์ รวมทั้งวิธีวัดและประเมินผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ชัดเจน
2. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแผนจัดการเรียนรู้ เนื้อหาที่สอน เนื้อหาที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมจากหนังสือเรียน คู่มือครู และหนังสือเสริมประสบการณ์ต่าง ๆ
3. เตรียมสื่ออุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้พร้อมและครบจำนวนนักเรียนในชั้นเรียนแต่ละกลุ่ม
4. ก่อนจัดกิจกรรมครูชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจบทบาทของตนเอง และนำขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวปฏิบัติในระหว่างดำเนินกิจกรรม แล้วจึงให้ทำแบบทดสอบก่อนเรียน
5. ขณะนักเรียนทำกิจกรรมครูคอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ กระตุ้นให้นักเรียนทำกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นและตอบข้อสงสัยต่าง ๆ ระหว่างกิจกรรม พร้อมทั้งสังเกตและประเมินพฤติกรรมการทำงานของนักเรียน
6. เมื่อนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมครบถ้วน ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน แล้วนำผลทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน แจกให้นักเรียนทราบถึงความก้าวหน้าทางการเรียน
7. เมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ครูให้นักเรียนร่วมตรวจสอบเก็บชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วัสดุสิ่งของ อุปกรณ์ให้เรียบร้อย เพื่อสะดวกในการใช้ครั้งต่อไป

บทบาทของนักเรียน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วย การเปลี่ยนแปลงพลังงานและการเกิดปฏิกิริยาเคมี ชุดที่ 1 เรื่อง ระบบและการเปลี่ยนแปลง วิชา วิทยาศาสตร์พื้นฐาน4 รหัส ว22102 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สิ่งทีนักเรียนควรปฏิบัติก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ขณะใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุตามตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนควรปฏิบัติตามขั้นตอนด้วยความซื่อสัตย์และตั้งใจ ดังนี้

1. แบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5 - 6 คน โดยละความสามารถนักเรียนในกลุ่มเป็น เก่ง ปานกลาง และอ่อน
2. อ่านคู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คำชี้แจง ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เข้าใจ ก่อนลงมือศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้
3. ศึกษาสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้
4. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 10 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐาน บันทึกผลที่ได้ลงในแบบบันทึกคะแนน
5. ปฏิบัติตามขั้นตอนในชุดกิจกรรมการเรียนรู้
6. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามบัตรกิจกรรมและบัตรแบบฝึกหัด เสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ตรวจสอบคำตอบได้จากบัตรเฉลยกิจกรรมและบัตรเฉลยแบบฝึกหัด
7. ทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที เพื่อทราบความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนหลังจากทำกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว
8. ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลยหลังเรียน และแจ้งคะแนนให้ครูทราบเพื่อบันทึกผล แบบบันทึกผลการประเมินด้านความรู้และตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียน ซึ่งนักเรียนต้องทำแบบทดสอบหลังเรียนให้ได้ร้อยละ 80 ขึ้นไป จึงจะผ่านเกณฑ์ ถ้าหากนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดให้ทบทวนเนื้อหาอีกครั้ง หากผ่านเกณฑ์ ให้ศึกษากิจกรรมการเรียนรู้ชุดที่ 2 ต่อไป
9. ในการทำกิจกรรมจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้นักเรียนทำด้วยความตั้งใจ ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่เปิดดูเฉลยจนกว่านักเรียนจะทำกิจกรรมและแบบทดสอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว
10. หากนักเรียนมีข้อสงสัยในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอบถามครูผู้สอนเพื่อ ร่วมกันสรุปข้อสงสัยนั้น ๆ

สาระ/มาตรฐาน/ตัวชี้วัด ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดที่ 1 เรื่องระบบและการเปลี่ยนแปลง

สาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร

มาตรฐานการเรียนรู้

ว 3.2 เข้าใจหลักการและธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร การเกิดสารละลาย การเกิดปฏิกิริยา มีกระบวนการสืบเสาะ หาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ตัวชี้วัด

ทดลองและอธิบายการเปลี่ยนแปลงสมบัติมวล และพลังงาน เมื่อสารเกิดปฏิกิริยาเคมี รวมทั้งอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดปฏิกิริยาเคมี

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ (Knowledge)

1. อธิบายความหมายของระบบและสิ่งแวดล้อมได้
2. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างพลังงานกับการเปลี่ยนแปลงได้
3. จำแนกประเภทของระบบได้

ด้านทักษะกระบวนการ (Process)

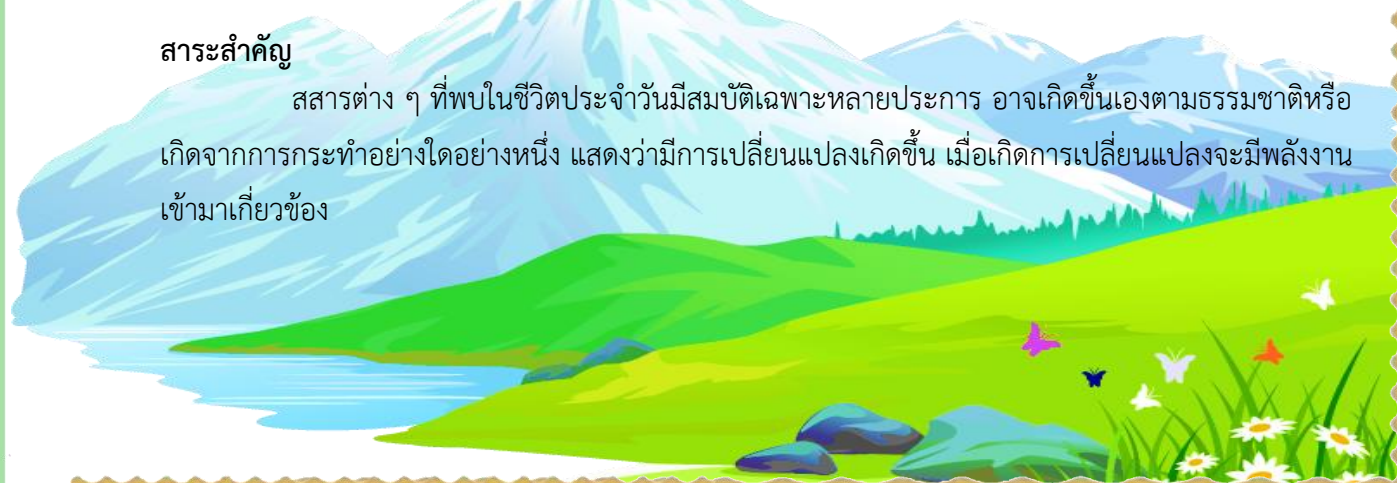
4. ทดลอง สังเกต บันทึกข้อมูลและสรุปผลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพลังงานเมื่อเกิดปฏิกิริยาเคมีได้

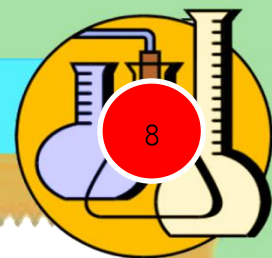
ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude)

5. นักเรียนมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่นในการทำงาน

สาระสำคัญ

สารต่าง ๆ ที่พบในชีวิตประจำวันมีสมบัติเฉพาะหลายประการ อาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือเกิดจากการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง แสดงว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงจะมีพลังงานเข้ามาเกี่ยวข้อง

บัตรคำสั่ง

1. ให้ประธานกลุ่มอ่านบัตรคำและมอบหมายหน้าที่ให้แก่สมาชิก ดังนี้ (ใช้เวลา 10 นาที)
  - 1.1 ผู้ควบคุมเวลา ทำหน้าที่รักษาเวลาในการทำกิจกรรมเพื่อให้เสร็จทันทุกกิจกรรม
  - 1.2 ผู้อ่าน ทำหน้าที่ อ่านข้อความในบัตรความรู้ บัตรกิจกรรม และบัตรใบงาน
2. อ่านคำถามให้สมาชิกในกลุ่มฟัง ประธานกลุ่มชี้แจงให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มเป็นผู้ฟังและร่วมอภิปราย ผู้จัดบันทึก ทำหน้าที่จัดบันทึกผลการทำกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน ประจำชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ระบบและการเปลี่ยนแปลง (ใช้เวลา 10 นาที)
3. ประธานกลุ่มนำบัตรกิจกรรมที่ 1 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงพลังงานเมื่อเกิดปฏิกิริยาเคมี มอบให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มอ่าน ผู้จับเวลาทำหน้าที่จับเวลาไปด้วย ให้การทำกิจกรรมเป็นไปตามเวลาที่กำหนด จัดบันทึกเนื้อหาในประเด็นที่สำคัญๆ ไว้เพื่อการอภิปราย ปฏิบัติกิจกรรมตามบัตรกิจกรรมที่ 1 บันทึกผลลงในบัตรบันทึกกิจกรรมที่ 1 อภิปรายผลและ สรุปผลการดำเนินกิจกรรมที่ 1 นำเสนอหน้าชั้นเรียน
4. ประธานกลุ่มมอบบัตรความรู้ที่ 1 เรื่อง ระบบและการเปลี่ยนแปลง (อธิบายปัญหา) ให้สมาชิกทุกคนอ่านรายละเอียดจากบัตรความรู้ ให้สมาชิกทุกคนได้ร่วมอภิปรายแล้วตรวจสอบความถูกต้องของบัตรกิจกรรมที่บันทึกไว้ว่าถูกต้องตามเนื้อหาในบัตรความรู้หรือไม่ ถ้าผิดให้แก้ไขให้ถูกต้องโดยตรวจสอบความถูกต้องจากบัตรเฉลยกิจกรรม ประธานกลุ่มตรวจสอบว่าสมาชิกดำเนินการเสร็จแล้วเป็นไปตามเวลาที่กำหนด ให้นำบัตรใบงานที่ 1 เรื่อง ระบบและการเปลี่ยนแปลง ให้สมาชิกทุกคนทำบัตรใบงาน เสร็จแล้วตรวจกับบัตรเฉลยใบงาน อภิปรายผลร่วมกันเกี่ยวกับเรื่อง ระบบและการเปลี่ยนแปลง
5. เมื่อหมดเวลาเลขาธิการกลุ่มรวบรวมเอกสารต่าง ๆ และอุปกรณ์ส่งคืนครูให้เรียบร้อย และให้นักเรียนทุกคนทำแบบทดสอบหลังเรียน ประจำชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ระบบและการเปลี่ยนแปลง (ใช้เวลา 10 นาที)

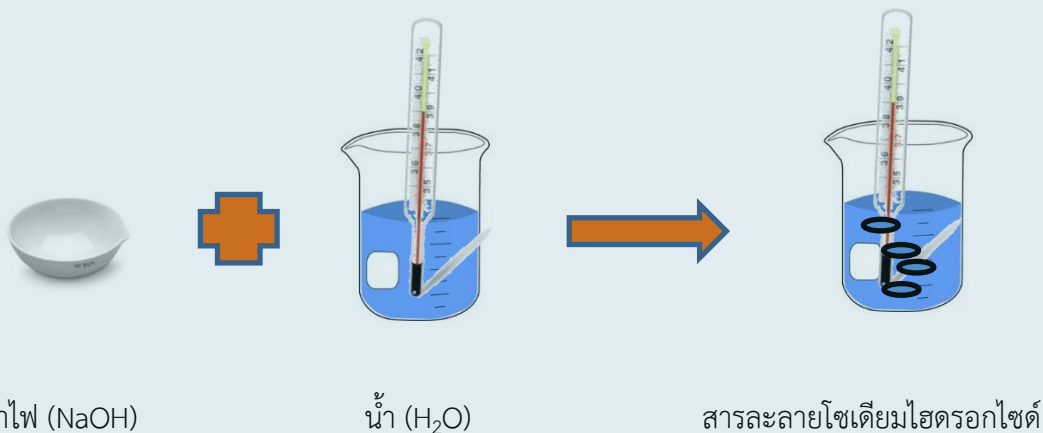

แบบทดสอบก่อนเรียน
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดที่ 1 เรื่องระบบและการเปลี่ยนแปลง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
จำนวน 10 ข้อ เวลา 10 นาที

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วทำเครื่องหมาย (X) ลงในกระดาษคำตอบ

ใช้ข้อมูลต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 1-3

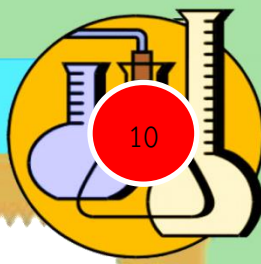

ภาพที่ 1 ภาพแสดงสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ในน้ำ

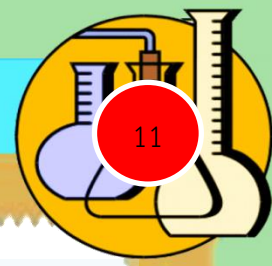
ที่มา: อุปกรณ์วิทย์การ์ตูน. (online). <https://www.google.co.th/search?q=อุปกรณ์วิทย์ การ์ตูน&source=สืบค้นวันที่ 1 มิถุนายน 2559>.

ในการศึกษาสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ในน้ำ พบว่าระบบมีอุณหภูมิสูงขึ้นจาก 30 องศาเซลเซียส เป็น 40 องศาเซลเซียส

1. จากการศึกษาดังกล่าว ข้อใดจัดเป็นระบบ
  - ก. โซเดียมไฮดรอกไซด์
  - ข. โซเดียมไฮดรอกไซด์และน้ำ
  - ค. ถ้วยกระเบื้องและโซเดียมไฮดรอกไซด์
  - ง. ปีกเกอร์และเทอร์โมมิเตอร์
2. จากการศึกษา สารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ในน้ำ ข้อใดจัดเป็นสิ่งแวดล้อม
  - ก. โซเดียมไฮดรอกไซด์
  - ข. โซเดียมไฮดรอกไซด์และน้ำ
  - ค. ถ้วยกระเบื้องและโซเดียมไฮดรอกไซด์
  - ง. ปีกเกอร์และเทอร์โมมิเตอร์

3. สารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ เป็นการเปลี่ยนแปลงพลังงานของระบบแบบใด
  - ก. การเปลี่ยนแปลงพลังงานแบบดูดความร้อน
  - ข. การเปลี่ยนแปลงพลังงานแบบคายความร้อน
  - ค. การเปลี่ยนแปลงพลังงานแบบโดดเดี่ยว
  - ง. การเปลี่ยนแปลงพลังงานแบบลดอุณหภูมิ
4. ปฏิกิริยาเคมีที่มีการถ่ายเทพลังงานจากสิ่งแวดล้อมสู่ระบบ เรียกว่าอะไร
  - ก. ปฏิกิริยาดูดความร้อน
  - ข. ปฏิกิริยาคายความร้อน
  - ค. ปฏิกิริยาออกซิเดชัน
  - ง. ปฏิกิริยาการเผาไหม้
5. ระบบที่มีการถ่ายเทมวลและพลังงานความร้อน จัดเป็นระบบแบบใด
  - ก. ระบบปิด
  - ข. ระบบเปิด
  - ค. ระบบโดดเดี่ยว
  - ง. ระบบปิดและเปิด
6. ข้อใดเป็นการเปลี่ยนแปลงในระบบปิด
  - ก. การหายใจ
  - ข. การเผาไหม้ของเชื้อเพลิง
  - ค. การใส่โลหะลงในสารละลายกรดแล้วเกิดแก๊ส
  - ง. การละลายเกลือในน้ำ
7. ข้อใดเป็นการเปลี่ยนแปลงในระบบเปิด
  - ก. การเผากระดาษ
  - ข. การละลายเกลือในน้ำ
  - ค. การละลายน้ำตาลในน้ำ
  - ง. การเกิดปฏิกิริยาระหว่างสารละลายกรดไฮโดรคลอริกกับหินปูน
8. การเปลี่ยนแปลงแบบใด เป็นไปตามกฎทรงมวล
  - ก. มวลของสารก่อนทำปฏิกิริยาไม่เท่ามวลของสารหลังทำปฏิกิริยา
  - ข. มวลของสารก่อนทำปฏิกิริยาเท่ามวลของสารหลังทำปฏิกิริยา
  - ค. มวลของสารก่อนทำปฏิกิริยาน้อยกว่ามวลของสารหลังทำปฏิกิริยา
  - ง. มวลของสารก่อนทำปฏิกิริยามากกว่ามวลของสารหลังทำปฏิกิริยา

9. การเปลี่ยนแปลงพลังงานแบบคายความร้อน เป็นแบบใด
- ก. ไม่มีการถ่ายเทพลังงานจากระบบสู่สิ่งแวดล้อม
  - ข. เป็นการถ่ายเทพลังงานจากระบบสิ่งแวดล้อมสู่ระบบ
  - ค. เป็นการถ่ายเทพลังงานจากระบบไปสู่สิ่งแวดล้อม
  - ง. เป็นการถ่ายเทพลังงานภายในระบบ
10. ข้อความใดเกี่ยวกับปฏิกิริยาคูดความร้อน
- ก. ระบบหลังการเปลี่ยนแปลงมีอุณหภูมิต่ำลง
  - ข. ต้องใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา
  - ค. ตอนเริ่มปฏิกิริยาไม่ต้องให้พลังงานเข้าไป
  - ง. สารตั้งต้นมีพลังงานมากกว่ากว่าสารผลิตภัณฑ์

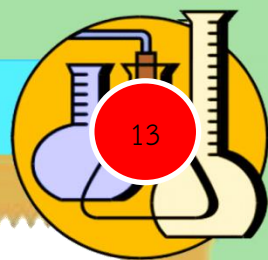
กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดที่ 1 เรื่อง ระบบและการเปลี่ยนแปลง

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คะแนนเต็ม	10
คะแนนที่ได้	

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดที่ 1 เรื่อง ระบบและการเปลี่ยนแปลง

ข้อ	เฉลย
1	ข
2	ง
3	ข
4	ก
5	ข
6	ง
7	ก
8	ข
9	ค
10	ข

บัตรกิจกรรมที่ 1

เรื่องการเปลี่ยนแปลงพลังงานเมื่อเกิดปฏิกิริยาเคมี

จุดประสงค์การทดลอง

1. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพลังงานเมื่อเกิดปฏิกิริยาเคมี
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพลังงานแบบดูดความร้อนและคายความร้อน

อุปกรณ์และสารเคมี (ต่อ 1 กลุ่ม)

1. ปีกเกอร์ขาด 50 ลูกบาศก์เซนติเมตร	2	ใบ
2. แท่งแก้วคนสาร	2	แท่ง
3. ข้อนตักสารเบอร์ 2	1	อัน
4. หลอดหยด	1	อัน
5. กระดาษลิตมัสสีแดง	1	แผ่น
6. แอมโมเนียมคลอไรด์	3	ช้อนเบอร์ 2
7. แคลเซียมไฮดรอกไซด์ (ปูนขาว)	3	ช้อนเบอร์ 2
8. น้ำตาลทราย	3	ช้อนเบอร์ 2
9. โพแทสเซียมเปอร์แมงกาเนต (ต่างทับทิม)	3	ช้อนเบอร์ 2
10. น้ำกลั่น	10	ลูกบาศก์เซนติเมตร

วิธีการทดลอง

1. ผสมน้ำตาลทราย 3 ช้อนโต๊ะเบอร์ 2 และโพแทสเซียมเปอร์แมงกาเนต (KMnO_4) 3 ช้อนเบอร์ 2 ลงในบีกเกอร์ขนาด 50 ลูกบาศก์เซนติเมตร ใช้แท่งแก้วคนให้ผสมกัน

ภาพที่ 2 ภาพแสดงการผสมสารระหว่างน้ำตาลทรายกับโพแทสเซียมเปอร์แมงกาเนต (KMnO_4)

ที่มา: อุปรกรณ์วิทย์การตูน. (online). <https://www.google.co.th/search?q=อุปรกรณ์วิทย์การตูน&source>. สืบค้นวันที่ 1 มิถุนายน 2559.

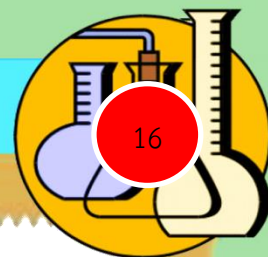
2. หยดน้ำกลั่น 10-15 หยด ลงในของผสมจากข้อ 1 สังเกตการเปลี่ยนแปลงและบันทึกผลลงในสมุด

ภาพที่ 3 ภาพแสดงการเกิดปฏิกิริยาน้ำตาลทรายกับโพแทสเซียมเปอร์แมงกาเนต (KMnO_4) และน้ำกลั่น

ที่มา: อุปรกรณ์วิทย์การตูน. (online). <https://www.google.co.th/search?q=อุปรกรณ์ วิทย์การตูน&source>. สืบค้นวันที่ 1 มิถุนายน 2559.

3. ผสมแอมโมเนียมคลอไรด์ (NH_4Cl) 3 ช้อนเบอร์ 2 และแคลเซียมไฮดรอกไซด์ ($\text{Ca}(\text{OH})_2$) 3 ช้อนเบอร์ 2 ลงในปิกเกอร์ขนาด 50 ลูกบาศก์เซนติเมตร

ภาพที่ 4 ภาพแสดงการผสมสารระหว่างแอมโมเนียมคลอไรด์ (NH_4Cl) และแคลเซียมไฮดรอกไซด์ ($\text{Ca}(\text{OH})_2$)

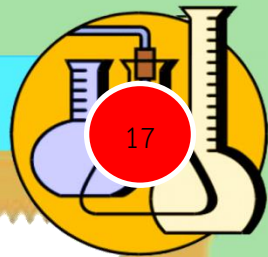
ที่มา: อุปกรณ์วิทยาศาสตร์. (online). <https://www.google.co.th/search?q=อุปกรณ์วิทยาศาสตร์&source>. สืบค้นวันที่ 1 มิถุนายน 2559.

4. หยดน้ำกลั่น 10-15 หยด จากนั้นใช้แท่งแก้วคนผสมให้เข้ากัน สังเกตการเปลี่ยนแปลงและบันทึกผลลงในสมุด

ภาพที่ 5 ภาพแสดงการเกิดปฏิกิริยาระหว่างแอมโมเนียมคลอไรด์ (NH_4Cl) กับแคลเซียมไฮดรอกไซด์ ($\text{Ca}(\text{OH})_2$) และน้ำกลั่น

ที่มา: อุปกรณ์วิทยาศาสตร์. (online). <https://www.google.co.th/search?q=อุปกรณ์วิทยาศาสตร์&source>. สืบค้นวันที่ 1 มิถุนายน 2559.

5. นำกระดาศลิทมัสสีแดงที่ขึ้นอ่างบริเวณเหนือบีกเกอร์ใบที่ 2 สังเกตการเปลี่ยนแปลงและบันทึกผลลงในสมุด

กระดาศลิทมัสสีแดง

บีกเกอร์ใบที่ 2

ภาพที่ 6 ภาพแสดงการนำกระดาศลิทมัสสีแดงที่ขึ้นอ่างบริเวณเหนือบีกเกอร์ ที่ผสมสารระหว่างแอมโมเนียมคลอไรด์ (NH_4Cl) กับแคลเซียมไฮดรอกไซด์ ($\text{Ca}(\text{OH})_2$) และน้ำกลั่น

ที่มา: อุปกรณ์วิทยการ์ตูน. (online). <https://www.google.co.th/search?q=อุปกรณ์วิทยการ์ตูน&source>. สืบค้นวันที่ 1 มิถุนายน 2559.

บัตรบันทึกกิจกรรมที่ 1

เรื่องการเปลี่ยนแปลงพลังงานเมื่อเกิดปฏิกิริยาเคมี

สมาชิกกลุ่ม

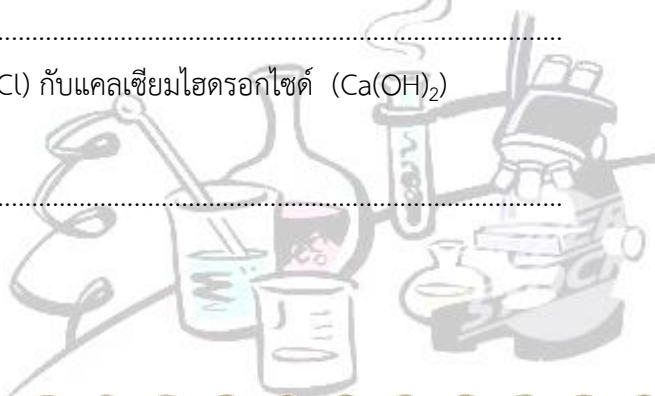
1. .... เลขที่.....
2. .... เลขที่.....
3. .... เลขที่.....
4. .... เลขที่.....
5. .... เลขที่.....
6. .... เลขที่.....

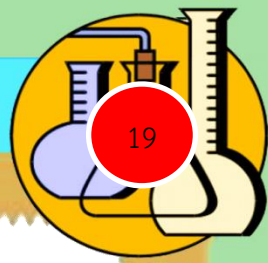
ตารางบันทึกผลการทดลอง

บีกเกอร์ใบที่	การทดลอง	ผลการสังเกต
1	น้ำตาลทราย + โพแทสเซียมเปอร์แมงกาเนต + น้ำกลั่น	
2	แอมโมเนียมคลอไรด์ + แคลเซียมไฮดรอกไซด์ + น้ำกลั่น	

คำถามท้ายการทดลอง

1. การเปลี่ยนแปลงของสารทั้ง 2 บีกเกอร์ เกิดปฏิกิริยาเคมีหรือไม่ ทราบได้อย่างไร
.....
.....
2. การเปลี่ยนแปลงของสารในกิจกรรมนี้ มีการเปลี่ยนแปลงพลังงานหรือไม่ อย่างไร
.....
.....
3. ปฏิกิริยาระหว่างน้ำตาลทรายกับโพแทสเซียมเปอร์แมงกาเนต (KMnO_4) มีการเปลี่ยนแปลงพลังงานแบบใด
.....
4. ปฏิกิริยาระหว่างแอมโมเนียมคลอไรด์ (NH_4Cl) กับแคลเซียมไฮดรอกไซด์ ($\text{Ca}(\text{OH})_2$) มีการเปลี่ยนแปลงพลังงานแบบใด
.....

สรุปผลการทดลอง

.....

.....

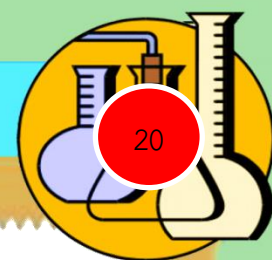
.....

.....

.....

เฉลย บัตรบันทึกกิจกรรมที่ 1
เรื่องการเปลี่ยนแปลงพลังงานเมื่อเกิดปฏิกิริยาเคมี

สมาชิกกลุ่ม

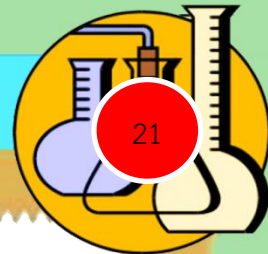
1. .... เลขที่.....
2. .... เลขที่.....
3. .... เลขที่.....
4. .... เลขที่.....
5. .... เลขที่.....
6. .... เลขที่.....

ตารางบันทึกผลการทดลอง

บีกเกอร์ใบที่	การทดลอง	ผลการสังเกต
1	น้ำตาลทราย + โพแทสเซียมเปอร์แมงกาเนต + น้ำกลั่น	เปลี่ยนเป็นสารสีดำ และเมื่อสัมผัสด้านข้างบีกเกอร์จะรู้สึกร้อน
2	แอมโมเนียมคลอไรด์ + แคลเซียมไฮดรอกไซด์ + น้ำกลั่น	เมื่อใช้มือแตะด้านข้างบีกเกอร์จะรู้สึกเย็น นำกระดาษลิตมัสมาอังด้านบน จะเปลี่ยนสีกระดาษลิตมัสจากสีแดงเป็นสีน้ำเงิน และมีกลิ่นคล้ายกลิ่นแอมโมเนีย

คำถามท้ายการทดลอง

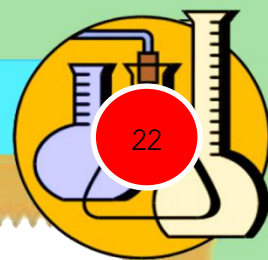
1. การเปลี่ยนแปลงของสารทั้ง 2 บีกเกอร์ เกิดปฏิกิริยาเคมีหรือไม่ ทราบได้อย่างไร
การเปลี่ยนแปลงทั้งทั้ง 2 บีกเกอร์ เกิดปฏิกิริยาเคมี เพราะสังเกตได้จากมีสารใหม่เกิดขึ้น คือ สารสีดำ (บีกเกอร์ใบที่ 1) ...และมีแก๊สแอมโมเนีย (บีกเกอร์ใบที่ 2) เกิดขึ้น
2. การเปลี่ยนแปลงของสารในกิจกรรมนี้ มีการเปลี่ยนแปลงพลังงานหรือไม่ อย่างไร
มีการเปลี่ยนแปลงพลังงาน เพราะหลังเกิดปฏิกิริยาอุณหภูมิเปลี่ยนไป
3. ปฏิกิริยาระหว่างน้ำตาลทรายกับโพแทสเซียมเปอร์แมงกาเนต (KMnO_4) มีการเปลี่ยนแปลงพลังงานแบบใด
เป็นปฏิกิริยาคายความร้อน
4. ปฏิกิริยาระหว่างแอมโมเนียมคลอไรด์ (NH_4Cl) กับแคลเซียมไฮดรอกไซด์ (Ca(OH)_2) มีการเปลี่ยนแปลงพลังงานแบบใด
เป็นปฏิกิริยาดูดความร้อน

สรุปผลการทดลอง

ปฏิกิริยาเคมีระหว่างน้ำตาลทรายกับโพแทสเซียมเปอร์แมงกาเนต (KMnO_4)...หลังเกิดปฏิกิริยามี
อุณหภูมิสูงขึ้น จัดเป็นปฏิกิริยาแบบคายพลังงาน ส่วนปฏิกิริยาระหว่างแอมโมเนียมคลอไรด์ (NH_4Cl)
กับแคลเซียมไฮดรอกไซด์ (Ca(OH)_2)...หลังเกิดปฏิกิริยามีอุณหภูมิต่ำลง จัดเป็นปฏิกิริยาแบบดูดพลังงาน

บัตรความรู้ เรื่องระบบและการเปลี่ยนแปลง

1. ระบบและการเปลี่ยนแปลงของสาร

สารต่างๆ ที่พบในชีวิตประจำวันมีสมบัติหลายประการ การที่สมบัติสารแตกต่างไปจากเดิม ซึ่งอาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรืออาจเกิดจากการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง แสดงว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น เมื่อสารเกิดการเปลี่ยนแปลงจะมีพลังงานเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ

ในการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสาร จะต้องมีการกำหนดขอบเขตสิ่งที่ต้องการศึกษา เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการศึกษา ดังนี้

ระบบ (system) หมายถึง สิ่งที่อยู่ภายในขอบเขตที่ต้องการศึกษา การกำหนดองค์ประกอบของระบบ ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการศึกษา ซึ่งต้องกำหนดหรือระบุให้ชัดเจน

สิ่งแวดล้อม (environment) หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่นอกขอบเขตที่ต้องการศึกษา ตัวอย่างการกำหนดองค์ประกอบของระบบ เช่น การศึกษาการละลายของน้ำตาลทรายในน้ำ โดยสารละลายน้ำตาลทรายจะเป็นระบบ ส่วนบีกเกอร์ ภาชนะ และแท่งแก้วจัดเป็นสิ่งแวดล้อม

1.1 การเปลี่ยนแปลงพลังงานของระบบ

การเปลี่ยนแปลงพลังงานของระบบเป็นการถ่ายเทพลังงานระหว่างระบบกับสิ่งแวดล้อม เมื่อระบบเกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะใดลักษณะหนึ่งจะมีพลังงานเกี่ยวข้องด้วยเสมอ ซึ่งระบบอาจมีพลังงานเพิ่มขึ้นหรือลดลง เพื่อให้ระบบมีพลังงานสมดุลกับสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงพลังงานของระบบมี 2 ประเภทดังนี้

1.1.1. ระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงประเภทคายความร้อน คือ ระบบที่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงแล้ว ระบบจะถ่ายเทความร้อนให้แก่สิ่งแวดล้อม ทำให้สิ่งแวดล้อมร้อนขึ้น

1.1.2. ระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงประเภทดูดความร้อน คือ ระบบที่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงแล้ว ระบบจะดูดความร้อนจากสิ่งแวดล้อมทำให้สิ่งแวดล้อมนั้นเย็นลง

1.2 ประเภทของระบบ

การเปลี่ยนแปลงพลังงานระหว่างระบบและสิ่งแวดล้อม จะใช้การถ่ายเทมวลของสารเป็นเกณฑ์ในการแบ่งประเภทของระบบ ดังนี้

1.2.1 ระบบเปิด (open system) หมายถึง ระบบที่มีการแลกเปลี่ยนหรือถ่ายโอนทั้งพลังงานและมวลให้กับสิ่งแวดล้อม หรือมวลของระบบไม่คงที่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น การต้มน้ำในภาชนะเปิดบนเตาไฟ ระบบคือ ภาชนะเปิดที่มีน้ำบรรจุอยู่เตาไฟและอากาศที่ล้อมรอบทั้งหมด คือ สิ่งแวดล้อม ระบบที่มีการรับความร้อนจากเตาไฟและคายความร้อนให้กับสิ่งแวดล้อม (มีการแลกเปลี่ยนหรือถ่ายโอนพลังงาน) เมื่อชั่งน้ำหนักของภาชนะกับน้ำก่อนการต้มและหลังการต้มจะไม่เท่ากัน (มวลของระบบไม่คงที่)

ภาพที่ 7 ภาพแสดงของระบบเปิด (open system)

ที่มา: อุปกรณ์วิทยาศาสตร์. (online). <https://www.google.co.th/search?q=อุปกรณ์วิทยาศาสตร์&source>. สืบค้นวันที่ 1 มิถุนายน 2559.

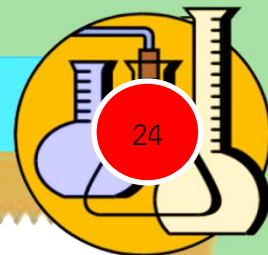
1.2.2 ระบบปิด (close system) หมายถึง ระบบที่ไม่มีการถ่ายเทมวลให้กับสิ่งแวดล้อม แต่มีการแลกเปลี่ยนหรือถ่ายโอนพลังงานกับสิ่งแวดล้อม หรือมวลของระบบคงที่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น การต้มน้ำในภาชนะปิดบนเตาไฟ ระบบคือภาชนะที่มีน้ำบรรจุอยู่ภายใน ส่วนเตาไฟและอากาศที่ล้อมรอบทั้งหมดเป็นสิ่งแวดล้อม ระบบจะรับความร้อนจากเตาไฟแล้วกลายเป็นไอคายพลังงานให้กับสิ่งแวดล้อม (มีการแลกเปลี่ยนหรือถ่ายโอนพลังงาน) เมื่อชั่งน้ำหนักของภาชนะที่บรรจุน้ำก่อนการต้มและหลังการต้มในภาชนะปิดจะเท่ากัน (มวลของระบบคงที่)

ภาพที่ 8 ภาพแสดงของระบบปิด (close system)

ที่มา: อุปกรณ์วิทยาศาสตร์. (online). <https://www.google.co.th/search?q=อุปกรณ์วิทยาศาสตร์&source>. สืบค้นวันที่ 1 มิถุนายน 2559.

1.2.3 ระบบโดดเดี่ยว (Isolate system) หมายถึง ระบบที่ไม่มีการถ่ายเทมวลและพลังงานให้กับสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำร้อนในกระติกน้ำร้อน

ภาพที่ 9 ภาพแสดงของระบบโดดเดี่ยว (Isolate system)

ที่มา: อุปกรณ์วิทย์การตูน. (online). <https://www.google.co.th/search?q=อุปกรณ์วิทย์การตูน&source>. สืบค้นวันที่ 1 มิถุนายน 2559.

หากมวลสารทำปฏิกิริยาในระบบปิดจะทำให้ปริมาณสารก่อนทำปฏิกิริยา และหลังทำปฏิกิริยามีปริมาณเท่ากัน สมมติฐานนี้ถูกอธิบายด้วยกฎขององตวน-โลรอง ในปี พ.ศ. 2317 ที่ได้ทำการทดลองเผาไหม้สารในหลอดที่ปิดสนิท ซึ่งพบว่า มวลรวมของสารก่อนการเกิดปฏิกิริยา และหลังการเกิดปฏิกิริยามีปริมาณเท่ากัน จึงตั้งกฎนี้ว่า “กฎทรงมวล”

บัตรใบงานที่ 1 เรื่องระบบและการเปลี่ยนแปลง

1. การเกิดปฏิกิริยาเคมี มีการเปลี่ยนแปลงพลังงานหรือไม่ อย่างไร

---

2. เมื่อจุ่มมือลงในน้ำเย็น นักเรียนจะรู้สึกเช่นไร เพราะเหตุใด

---

3. จงยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงแบบดูดพลังงานและคายพลังงาน มาอย่างละ 2 ตัวอย่าง

---

4. จงอธิบายว่าเหตุใดการระเหยของเหงื่อจึงทำให้นักเรียนรู้สึกเย็น

---

5. “กฎทรงมวล” ได้กล่าวไว้ว่าอย่างไร จงอธิบาย

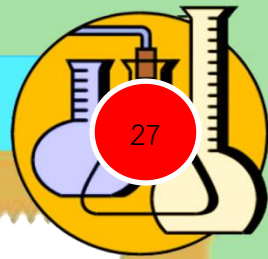

เฉลย บัตรใบงานที่ 1 เรื่องระบบและการเปลี่ยนแปลง

1. การเกิดปฏิกิริยาเคมี มีการเปลี่ยนแปลงพลังงานหรือไม่ อย่างไร
การเกิดปฏิกิริยาเคมี มีการเปลี่ยนแปลงพลังงาน และอุณหภูมิหลังเกิดปฏิกิริยาเคมีเปลี่ยนแปลงจากเดิม
2. เมื่อจุ่มมือลงในน้ำเย็น นักเรียนจะรู้สึกเช่นไร เพราะเหตุใด
รู้สึกเย็น เพราะความร้อนจากมือถ่ายโอนให้น้ำ
3. จงยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงแบบดูดพลังงานและคายพลังงาน มาอย่างละ 2 ตัวอย่าง
การเปลี่ยนแปลงพลังงานแบบดูดความร้อน เช่น การเติมแอมโมเนียมคลอไรด์ลงในน้ำ แล้วมีอุณหภูมิต่ำลง การใช้สาลีชุบแอลกอฮอล์เช็ดบนผิวหนังจะรู้สึกเย็น
การเปลี่ยนแปลงพลังงานแบบคายความร้อน เช่น การหย่อนสังกะสีในกรด จะมีอุณหภูมิสูงขึ้น การเติมโซเดียมไฮดรอกไซด์ลงในน้ำ แล้วอุณหภูมิสูงขึ้น
4. จงอธิบายว่าเหตุใดการระเหยของเหงื่อจึงทำให้นักเรียนรู้สึกเย็น
เพราะการระเหยของเหงื่อต้องดูดความร้อนจากสิ่งแวดล้อม รวมทั้งตัวเราด้วย เพื่อนำความร้อนไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงสถานะแก๊ส จึงทำให้รู้สึกเย็น
5. “กฎทรงมวล” ได้กล่าวไว้ว่าอย่างไร จงอธิบาย
การเปลี่ยนแปลงใดๆ ของสารที่อยู่ในระบบปิด มวลของสารก่อนเกิดปฏิกิริยาเท่ากับมวลรวมของสารหลังเกิดปฏิกิริยา

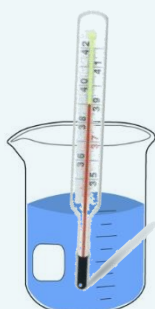
แบบทดสอบหลังเรียน
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดที่ 1 เรื่องระบบและการเปลี่ยนแปลง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
จำนวน 10 ข้อ เวลา 10 นาที

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วทำเครื่องหมาย (X) ลงในกระดาษคำตอบ

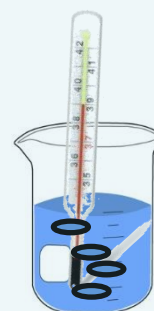
ใช้ข้อมูลต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 1-3

โซดาไฟ (NaOH)

น้ำ (H₂O)

สารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์

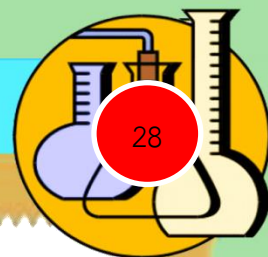
ภาพที่ 10 ภาพแสดงสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ในน้ำ

ที่มา: อุปกรณ์วิทยาศาสตร์. (online). [https://www.google.co.th/search?q=อุปกรณ์วิทยาศาสตร์&source=สืบค้นวันที่ 1 มิถุนายน 2559](https://www.google.co.th/search?q=อุปกรณ์วิทยาศาสตร์&source=สืบค้นวันที่+1+มิถุนายน+2559).

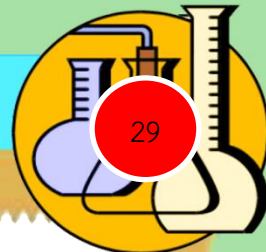
ในการศึกษาสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ในน้ำ พบว่าระบบมีอุณหภูมิสูงขึ้นจาก 30 องศาเซลเซียส เป็น 40 องศาเซลเซียส

- จากการศึกษาดังกล่าว ข้อใดจัดเป็นระบบ
  - โซเดียมไฮดรอกไซด์
  - บีกเกอร์และเทอร์โมมิเตอร์
  - ถ้วยกระเบื้องและโซเดียมไฮดรอกไซด์
  - โซเดียมไฮดรอกไซด์และน้ำ
- จากการศึกษา สารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ในน้ำ ข้อใดจัดเป็นสิ่งแวดล้อม
  - โซเดียมไฮดรอกไซด์
  - โซเดียมไฮดรอกไซด์และน้ำ
  - บีกเกอร์และเทอร์โมมิเตอร์
  - ถ้วยกระเบื้องและโซเดียมไฮดรอกไซด์

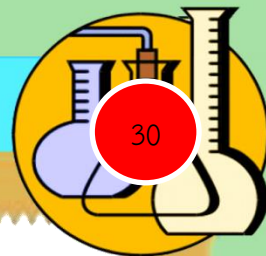

3. สารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ เป็นการเปลี่ยนแปลงพลังงานของระบบแบบใด
  - ก. การเปลี่ยนแปลงพลังงานแบบคายความร้อน
  - ข. การเปลี่ยนแปลงพลังงานแบบดูดความร้อน
  - ค. การเปลี่ยนแปลงพลังงานแบบโดดเดี่ยว
  - ง. การเปลี่ยนแปลงพลังงานแบบลดอุณหภูมิ
4. ปฏิกิริยาเคมีที่มีการถ่ายเทพลังงานจากสิ่งแวดล้อมสู่ระบบ เรียกว่าอะไร
  - ก. ปฏิกิริยาคายความร้อน
  - ข. ปฏิกิริยาดูดความร้อน
  - ค. ปฏิกิริยาออกซิเดชัน
  - ง. ปฏิกิริยาการเผาไหม้
5. ระบบที่มีการถ่ายเทมวลและพลังงานความร้อน จัดเป็นระบบแบบใด
  - ก. ระบบเปิด
  - ข. ระบบปิด
  - ค. ระบบโดดเดี่ยว
  - ง. ระบบปิดและเปิด
6. ข้อใดเป็นการเปลี่ยนแปลงในระบบปิด
  - ก. การหายใจ
  - ข. การเผาไหม้ของเชื้อเพลิง
  - ค. การละลายเกลือในน้ำ
  - ง. การใส่โลหะลงในสารละลายกรดแล้วเกิดแก๊ส
7. ข้อใดเป็นการเปลี่ยนแปลงในระบบเปิด
  - ก. การเผากระดาษ
  - ข. การละลายเกลือในน้ำ
  - ค. การละลายน้ำตาลในน้ำ
  - ง. การเกิดปฏิกิริยาระหว่างสารละลายกรดไฮโดรคลอริกกับหินปูน
8. การเปลี่ยนแปลงแบบใด เป็นไปตามกฎทรงมวล
  - ก. มวลของสารก่อนทำปฏิกิริยาน้อยกว่ามวลของสารหลังทำปฏิกิริยา
  - ข. มวลของสารก่อนทำปฏิกิริยามากกว่ามวลของสารหลังทำปฏิกิริยา
  - ค. มวลของสารก่อนทำปฏิกิริยาไม่เท่ามวลของสารหลังทำปฏิกิริยา
  - ง. มวลของสารก่อนทำปฏิกิริยาเท่ามวลของสารหลังทำปฏิกิริยา

9. การเปลี่ยนแปลงพลังงานแบบคายความร้อน เป็นแบบใด
- ก. ไม่มีการถ่ายเทพลังงานจากระบบสู่สิ่งแวดล้อม
  - ข. เป็นการถ่ายเทพลังงานจากระบบสิ่งแวดล้อมสู่ระบบ
  - ค. เป็นการถ่ายเทพลังงานจากระบบไปสู่สิ่งแวดล้อม
  - ง. เป็นการถ่ายเทพลังงานภายในระบบ
10. ข้อความใดเกี่ยวกับปฏิกิริยาคูดความร้อน
- ก. ต้องใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา
  - ข. ระบบหลังการเปลี่ยนแปลงมีอุณหภูมิต่ำลง
  - ค. ตอนเริ่มปฏิกิริยาไม่ต้องให้พลังงานเข้าไป
  - ง. สารตั้งต้นมีพลังงานมากกว่าสารผลิตภัณฑ์

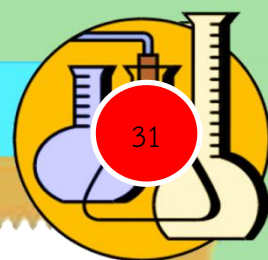
กระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดที่ 1 เรื่อง ระบบและการเปลี่ยนแปลง

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คะแนนเต็ม	10
คะแนนที่ได้	

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

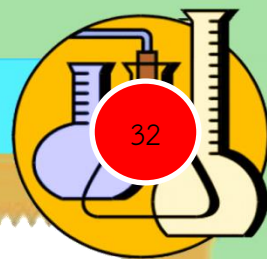

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดที่ 1 เรื่อง ระบบและการเปลี่ยนแปลง

ข้อ	เฉลย
1	ง
2	ค
3	ก
4	ข
5	ก
6	ค
7	ก
8	ง
9	ค
10	ก

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. 2552. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: สกสค. ลาตพร้าว.
- ประดับ นาคแก้ว และดาวัลย์ เสริมบุญสุข. 2555. **วิทยาศาสตร์ ม.2**. กรุงเทพมหานคร: แม็คเอ็ดดูเคชั่น.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ. 2559. **คู่มือครูหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).
- ยุพา วรรณยศ และคณะ. 2551. **วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์ อจท.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). 2557. **วิทยาศาสตร์3**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สกสค. ลาตพร้าว.
- กฎทรงมวล. (Online). <https://33503duangsuda.wordpress.com>. สืบค้นวันที่ 1 มิถุนายน 2559.
- ระบบกับการเปลี่ยนแปลง. (Online). <https://sites.google.com/site/lamaiyodpho/bth-thi-1-sar-laea-kar-peliyn-plng/2-rabb-laea-sing-waedlxm-kab-kar-peliynpaelng-khxng-v>. สืบค้นวันที่ 1 มิถุนายน 2559.
- อุปกรณ์วิทย์การ์ตูน. (Online). <https://www.google.co.th/search?q=อุปกรณ์วิทย์+การ์ตูน&source>. สืบค้นวันที่ 1 มิถุนายน 2559.

ชุดที่ 1

เรื่อง ระบบและการเปลี่ยนแปลง